

vidéke. Az Osztrák–Magyar Monarchia írásban és képben. XV. 229–252. Budapest; *Tatár Imre* (1996): Ikerváros a Duna mentén. Visegrád második virágzása. Magyar Nemzet LIX. 181. (augusztus 3.) 8.; *Teleki Pál* (1936): A gazdasági élet földrajzi alapjai. I–II. Budapest; *Thury Etele* (1998): A Dunántúli Református Egyházkerület története. I–II. Pozsony; *Timaffy László* (1975): Szigetközi krónika. Mosonmagyaróvár; *Tóth-Szölös Mihály* (1968): Dunaegyháza község története. Dunaegyháza; *Vári András* (2001): A határon átnyúló munkavállalás jelentősége és problémái az esztergom-párkányi régió példáján. Tér és terep. Tanulmányok az etnicitás és az identitás kérdésköréből. Szerk.: *Kovács Nóra–Szarka László*. 219–239. Budapest.

Szent László, a vízfakasztó

Az egész magyarság 900 éve büszkén vallja kimagasló személyiségének, hősének, nagy uralkodójának, példamutató szentjének, minden erénye magában foglalójának és megtestesítőjének Árpád-házi Szent László királyt. Győr városa, a Győri Egyházmegye több mint 400 éve különös kapcsolatban áll vele, nemcsak emléke őrzőinek tartjuk magunkat, hanem jelenvalónak, élőnek érezzük őt körünkben, hiszen Győr ad otthont csodálatos mívségű hermájának, az abban található koponyaereklyével, egyik legfőbb nemzeti kincsünkkel együtt, amelynek természettudományos vizsgálatát néhány évvel ezelőtt végeztük el.¹

Látott már olyat a történelem, hogy egy kiváló művészt, tudóst, államférfit az utókora elfeled, aztán csak sok évvel vagy évszázaddal később fedezik fel újra, s ismerik föl nagyszerűségét, zsenialitását. Szent László esetében ilyen nem tapasztalhatunk. Népünk figyelmes szeretete az ő irányában a középkortól fogva sosem lankadt. Falképciklusok, prédikációk, szobrok, képek, könyvek, legendák, énekek, versek, szervezetek, intézmények tömkelege tartja őt elevenen szakadatlanul.

Bár kül- és belpolitikailag egyaránt rettentő szövevényes korban élt és uralkodott, nincs még egy alakja a magyar évszázadoknak, akit ilyen egyöntetű, pártállástól, ideológiai hovatarozástól független rokonszenv és tisztelet övezze, mint őt. Mátyás királyon kívül nincs még egy alakja történelmünknek, akihez a nép legendák olyan sokaságát társította volna, mint őhoz. De míg a Mátyás-történetekben sokszor a főhős kópésága, huncutsága domborodik ki, a László-mondák főhősét mindig az életszentség, komolyság, magasztosság légköre lengi körül.

Szent István elvitathatatlan érdemei mellett sem olyan népszerű alakja történelmünknek, vele kapcsolatban csodás eseményt nemigen jegyeztek fel legendái. László esetében azonban szinte nincs tájegysége az országnak, amely valami történetet ne őrizne róla. Mindenütt van egy fa, amely alatt megpihent, egy forrás, amit ő fakasztott, egy hegy, amit széthasított, egy rét, ahol győztes csatát vívott, egy kő, ami őrzi lova patkójának nyomát (és még lova nevét is ismerjük!), Szent László fűvét, pénzét is sokfelé ismerik és mutogatják. Mi ez, ha nem a nép szeretetének jele, az „itt is járt”, „köztünk is volt” büszkesége?

Úgy vélem, a László személyéhez kapcsolódó csodákban nem a tények, hanem a személy hitelességét kell keresnünk. Nem az az igazán érdekes, hogy megtörtént-e a vízfakasztás, az

---

¹ Szent király, lovagkirály. A szent László-herma és a koponyaereklye vizsgálatai. Szerk.: *Kristóf Lilla Alida–Lukácsi Zoltán–Patonay Lajos*. Győr, 2017.

éhes sereg táplálása, az aranypénzek kővé változtatása vagy a levitáció. Hanem az, hogy az egész magyarság: a nép és a vezető réteg, az értelmiség és a hivatalos politika, a történetírás és az egyház egyaránt őbenne találta meg azt a hiteles személyt, akit úgymond „felöltöztethetett” ezekkel a legendákkal. Miért pont őt? Miért nem Salamont, Bélát, vagy az ugyancsak kiváló és szent életű testvérét, Gézát? Nyilván azért, mert az ő személye, habitusa volt alkalmas arra, hogy magában foglaljon mindent, amit egy nép elvár uralkodójától. Őbenne testesült meg a nép vágya az erős, daliás, vitéz, ugyanakkor gyöngéd és mélyen vallásos, népét tápláló, lányait megmentő, országát erővel és bölcsességgel kormányzó szent uralkodó iránt.

Most Szent László egyetlen csodáját, a *vízfakasztást* szeretném alaposabban megvizsgálni. Meglepő, hogy ez a jelenet, ahogyan sok más legenda vagy csoda az ő életéből, nem szerepel László király középkori legendájában, amely nagy valószínűség szerint szentté avatása körül, a XI–XII. század fordulóján keletkezhetett. A középkori legenda a László halálát követő időkből számos csodás esetről számol be, de életében a misztikus imádság közben való felemelkedést (levitáció), illetve az éhező sereg táplálásához László imádságára csodásan megjelenő szelíd szarvas- és marhanyáj felbukkanását emeli ki. Ez utóbbi csoda Izrael pusztai vándorlását idézi, ahogy erre a legenda egyértelmű utalást is tesz: „... ő eltávolodott tőlük, imádkozva földre borult, és Isten irgalmasságáért könyörgött, hogy aki egykoron Izrael fiait mannaesővel táplálta, ne engedje a keresztény népet éhségtől, koplalástól elpusztulni” (Kiv 16).² Ehhez a történethez témájában és bibliai vonatkozásában is logikusan kapcsolódhatna a vízfakasztás története, hiszen mindkettő Izraelnek vándorlás alatti megpróbáltatásaihoz kötődik. De, mint említettem, sem a középkori legenda, sem az egyébként csodák bőséges tárházát felvonultató krónikák (Kézai Simon, *Képes Krónika*) nem tesznek említést László ezen tetteről.

Mai tudásunk szerint ezt a csodát Temesvári Pelbárt említi először a XV. században egyik prédikációjában, szinte csak mellékesen. Erdélyre utalván ezt írja: „Ugyanott láthatók sziklából csodásan fakasztott források is, Szent László imájára, amikor seregét kellett felüdítenie.”³ Ebből arra gondolhatunk, hogy ha az írott források nem is, de a néphagyomány már régóta, a középkortól őrizhet Szent Lászlónak tulajdonított vízfakasztási csodát, hozzá köthető szent kutakat, forrásokat. Azzal, hogy Pélbárt ezt a csodát prédikációban megemlíti, szakrális közegben is „szalonképessé” teszi, elsősorban a ferences, de más prédikációs hagyomány is beemeli a Lászlóról szóló igehirdetésbe. Az Érdy-kódex (XVI. század eleje) már tud a források körül a szent király lábának, sisakjának és „*cucájá*”-nak, azaz lándzsájának nyomáról is.⁴

Szent László vizet fakaszt a sziklából
(Tatar Péter rege kunyhója, 1857. 46.)

2 Árpád-kori legendák és intelmek. Szerk.: Érszegi Géza. Budapest, 1999. 92.

3 Temesvári Pelbárt válogatott írásai. Szerk.: V. Kovács Sándor, ford.: Waigand József. Budapest, 1982. 190.

4 Érdy-kódex. Nyelvelmléktár V. Szerk.: Budenz J.–Szarvas G.–Szilády A., közléstész: Volf György. Budapest, 1876. 94.

Térjünk vissza a vízfakasztás bibliai történetéhez, majd vegyük sorra a legjelentősebb szenteket, akiknek csodálatos vízfakasztási történetet tulajdonítanak.

Mózes csodás vízfakasztását két helyen említi a *Szentírás*. Előbb a Kiv 17-ben, majd a Szám 20-ban. Az első történetben a nép Refidimnél fellázad Mózes ellen, mert nincs ivóvizük. Az Úr parancsára Mózes botjával ráút a Hóreb hegyére, és abból víz fakad. A második történet sokban hasonlít az előzőre: Cin pusztájában a nép lázadozni kezd az ivóvíz hiánya miatt. Isten egy sziklához parancsolja a népet és Mózes, akinek rá kell ütnie a sziklára, hogy a nép és az állatok szomjúságának oltásához bőséges víz fakadjon belőle. A *Biblia* megfogalmazása szerint a csodatételkor Mózes kétszer ütött rá a sziklára. Bár a szöveg erre nem utal, de a későbbi hagyomány, zsidó és keresztény értelmezők egyöntetűen Mózes hitetlenségét, vagy legalábbis elbizonytalanodását látják ebben a gesztusban. Mintha egyetlen ráütést nem tartott volna elegendőnek, mintha nem hitt volna egészen az Úr szavának. A hagyomány Mózes ezen tétével hozza összefüggésbe büntetését, hogy bár elvezeti a választott népet az Ígéret földjének határáig, maga nem léphet be oda, csak szemével láthatja. Így Mózes esetében a vízfakasztás nemcsak különleges csodatétel, és a nép életét megmentő kimagasló tett, hanem egyben Mózes „bukásának” okozója is, aki a nép folyamatos lázongása közepette egy pillanatra maga is elveszíti a hitét. A későbbi vízfakasztó szenteknél a csodatételnek ilyen negatív következményeit nem találjuk, a vízfakasztás mindig egyértelműen a kimagasló életszentség következménye. (A teljesség kedvéért megemlítjük, hogy a Kiv 15,25-ben is van egy jelenet, amikor Mózes Marában az ihatatlanul keserű vízbe dob egy botot, és az ihatóvá válik tőle. Ez nem vízfakasztás, csak a rossz víz megjavítása.)

A pusztai csodáról – Mózes nevének említése nélkül – megemlékezik a 78. zsolttár is (19–20. vers): „Zúgolódtak Isten ellen, s így szóltak: 'tud-e Isten itt a pusztában asztalt teríteni?' S lám, rácsapott a sziklára, és megeredt a víz, elötört a forrás.”

Szent Pál apostol az 1Kor 3–4-ben különleges, lelki módon, keresztény megvilágításban értelmezi a kivonulásnak ezen eseményeit. Krisztus előképét, sőt, magát Krisztust látja abban a sziklában, amely a választott népnek inni adott: „Ittak ugyanis a lelki sziklából, amely kísérté őket, és a szikla Krisztus volt.” Ezt azért tartom fontosnak megemlíteni, mert nyilvánvaló, hogy ettől kezdve az apostoli tekintély miatt minden hasonló esetben a vízfakasztó közeli kapcsolatban áll Krisztussal, s maga Krisztus az életadó forrás fakasztója.

Nevezzünk meg tehát néhány szentet, akikhez a hagyomány víz fakasztását kapcsolja.⁵

Kezdjük magával Szent Pál apostollal, akinek kivégzéséhez azt köti a jámbor hagyomány, hogy amikor pallossal lefejezték, feje hármat pattant a földön, és mindegyiknél forrás fakadt. Rómában ma Trefontane néven ismert ez a turisták által alig látogatott, elmélyülésre alkalmas, csendes zárandokhely, amely trappista szerzetesek kezelésében áll.

Az apostolok közül még Tamást is megemlíthetjük, akit legendája szerint kivégzésekor tüzes vasakkal kínoztak, de a földből forrás fakadt, amelynek vize lehűtötte a vasak forróságát.

Római Szent Kelemennek (megh. kb. 101), Péter apostol harmadik utódának, Róma negyedik püspökének passiójában, amelynek keletkezését a IV. századra tehetjük, szintén felbukkan a vízfakasztás csodája. A hagyomány szerint a pápát élete végén a Krímbe száműzték, ahol egy márványbányában dolgoztatták. Fogolytársai panaszkodtak, hogy túlságosan messzire kell járniuk vízért. A pápa imádkozott, és erre meglátott egy bárányt, amely

---

5 Az itt felsorolt szentekkel kapcsolatban a különböző források annyira bőségesek, hogy részletezésüktől eltekintek.

lábával kapart egy helyen. Kelemen azon a helyen a kapájával belevágott a földbe, és bővizű forrás fakadt a rabszolgák számára. (Csak zárójelben jegyzem meg, hogy Kelemen pápa ereklyéit Cirill és Metód találják meg, és viszik Rómába. Útjuk talán a mai Magyarország területén haladhatott, és nem kizárt, hogy adtak az ereklyékből az itt élő keresztényeknek. Mindenesetre figyelemre méltó, hogy környékünkön [és sehol másutt] két Szent Kelemennek szentelt templom van [Lipóton és Bükön].)

A nyugati szerzetesség atyja, Szent Benedek (480–547) szintén mások életének megkönynyítésére juttatott vizet csodás módon. Életét Nagy Szent Gergely pápa írta meg 600 körül, mintegy fél évszázaddal a nagy szerzetesatya halála után. A Benedek által alapított 12 monostor közül három meredek hegyen épült, így a szerzetesek panaszkodtak, hogy csak veszélyek és sok fáradtság után tudnak vízhez jutni a völgyben fekvő tóból. Már az elköltözést fontolgatták. Benedek egy gyermekkorú tanítványával egész éjjel imádkozott a hegyen, majd megjelölte azt a helyet három egymásra tett szikladarabbal. Másnap oda küldte a szerzeteseket, akik a három sziklát már nedvesen találták. Miután pedig vájatot készítettek, bővizű forrásra leltek, amely gazdagon folyt a hegycsúcsról a mélybe.

Hasonló történetet találhatunk Szent Lénárd legendájában is, amelyet a XI. században írtak a VI. században élt remete-szentről. Szerzetestársai sokat szenvedtek a vízhiánytól, hiába ástak kutat, nem találtak benne vizet. Lénárd imádságára azonban forrás fakadt a kútban.

De Szent Wolfgangról, a X. századi, Magyarországot is megjáró, itt is térítő szentről szintén mesél ilyesmit az utókor. A Falkenstein hegy erdejében földbe szúrta a botját, hogy társai könnyebben juthassanak vízhez. A forrás ma is létezik, és vizének csodatévő erőt tulajdonítanak.

A szentekhez kötődő vízfakasztási történetek természetesen nem érnek véget a középkorral. Az újabb korból a legismertebb példa a lourdesi látnok, Soubirous Bernadette esete, aki egyik látomása alapján azt az utasítást kapja a neki megjelenő hölgytől, hogy pusztá kézzel kezdjen el ásni a barlangban. Ott forrás tör fel, amelynek kezdettől fogva gyógyító ereje van, s ma a világ egyik legnagyobb zarándokhelye épül köré.

Ez a néhány példa valójában csak ízelítő ahhoz a rengeteg vízfakasztási csodához, amelyet az utókor bizonyos szentekhez köt. Remete Szent Antal, Szent Miklós, Szent György, Szent Borbála, Szent Márton, Szent Rókus, az örmények szent életű püspöke, mecbinai Szent Jakab, vagy az ortodox szent, Khioszi Marcella vértanú (megh. 1500 körül), és még ki tudja hány szent életében fordul elő a hagyományok szerint hasonló tett. És a keresztény kultúrkörön kívül, más vallásokban, kultúrákban is bőven találhatnánk hasonló eseteket. Azt pedig nemhogy világ, vagy európai, de még Kárpát-medencei szinten is képtelenség összegyűjteni, hány forrásnak, víznek tulajdonít csodás eredetet, gyógyító erőt a helyi hagyomány.

Láthatjuk, hogy sok esetben maga a vízfakasztás a csoda, valamely szent közbenjárására ott bukkan fel élő víz, ahol eddig nem volt, megenyhítve a szomjúságot, vagy a vízszerezés gondjait. A víznek nincs csodatévő ereje, az a csoda, hogy van. A másik esetben a csodálatosan feltörő víznek azonnal, vagy a későbbi hagyományban csodatévő, gyógyító erőt is tulajdonítanak. Különlegessége miatt említem meg Szent Lúcia történetét, aki egyik legendája szerint annyit sírt, hogy könnyei egy mélyedésbe gyűltek össze, amelyből forrás fakadt. Érdekes, hogy a magyar szentek közül Szent Kingának is hasonló csodát tulajdonítanak: menekülés közben forrás fakadt a királyné könnyeiből, aki meg is mosdott abban, és a víz csodatévő erejűvé vált. Ez a történet talán kapcsolatban állhat a görög mitológia azon részével, ahol Milétosz király leánya, Byblis, szerelemre gyullad ikertestvére, Kaunos iránt,

aki elbujdosik, és könnyeiből a najádok alakítanak forrást.⁶ Az ókori mitológia azonban további más történeteket is ismer, amikor a hős (pl. Atalante, Dionüszosz) lándzsával vagy bottal vizet fakaszt.⁷

S ha már utalást tettünk ókori mitológiai eseményekre, Szent László kapcsán meg kell említenem egy ókori római történetet is. Ez egy pogány császárnak tulajdonít hasonló csodát, amellyel szomjazó katonáit megenyhítette. Marcus Aurelius császár (161–180) a kvádok elleni hadjárat, egy nehéz csata alkalmával nehéz helyzetbe került, a gyötrő hőség miatt katonái a harcképtelenség határára jutottak. Ekkor teljesen váratlanul hatalmas zápor tört ki, amely enyhítette a katonák szomját. A katonák először a szájukat, majd pajzsukat vagy sisakjukat tartották az ég felé, és így enyhítették szomjukat. Az ellenséget eközben pedig jégeső és sűrű villámcsapások zavarták meg és tették harcképtelenné. A jelenet Marcus Aurelius oszlopának domborművein is szerepel. A pogány történetírók ezt a csodát magának a császárnak, vagy az ő környezetében tartózkodó Arnuphis nevezetű egyiptomi mágusnak tulajdonították. Ám a keresztény források a császár keresztény katonáinak imádságát tartották a csoda kieszközlőjének, hozzátéve azt is, hogy ezután a császár a keresztények számára kedvező rendeleteket bocsátott ki.⁸ Annyi bizonyos, hogy Marcus Aurelius a keresztény recepcióban is a tiszteletre méltó uralkodók közé tartozott. Bár az ő idején is voltak vértanúk, nem tartozott a legvéresebb keresztényüldözők közé, bölcsessége és sztoikus életvitele miatt a keresztény kultúrkörben is méltánylandónak tartották. Semmilyen

*A kardjával vizet fakasztó
Szent László
(Végházi, 1892. a borítólapon)*

közvetlen bizonyítékom nincs arra vonatkozólag, hogy az ő esete bármilyen módon hatott volna Szent László alakjára. De elgondolkodtatónak tartom, hogy a bölcs uralkodónak katonáit megmentő, vízzel kapcsolatos csodája a reneszánszban, az antik párhuzamokat szívesen kereső korban bukkan fel. Ilyen módon Szent László egy kimagasló bibliai alak, Mózes, és egy tiszteletre méltó ókori személyiség, Marcus Aurelius érényeit ötvözi, de túl is haladja őket, hiszen rá sem a hitetlenségnek, sem a pogányságnak árnyéka nem vetülhet.

A barokk, illetve a felvilágosodás kori prédikációk különösen is szerették a szenteket korábbi személyekkel párhuzamba állítani. Például Simon Máté (1743–1818) pálos szerzetesnek a Szent László-napi 2. beszéde párhuzamok egész sorozata. A szent király tulajdonságait nem csak bibliai szereplőkkel hozza összefüggésbe (Mózes, Dávid, Salamon, Tóbiás, Elizeus), hanem a profán történelem nagyjaival (Caesar, Hannibál) is.⁹ De Szent László valamennyin túltesz.

A vízfakasztási történetek szinte az egész Kárpát-medencében megtalálhatók. A Janus Pannonius által is megverselt nagyváradi hőforrásokat szinte magától értetődően hozták összefüggésbe Szent Lászlóval. Azoknak, akik

6 Ovidius: Átváltozások IX.

7 Magyar Zoltán: Szent László a magyar néphagyományban. Budapest, 1998. 90.

8 Kovács Péter: Marcus Aurelius esőcsodája. Megjegyzések egy ókori esemény recepciójához, www.academia.edu/21118158

9 Simon Máté: A fel-szabadított Ünnepeken XXXX egynehány Prédikációk. Vác, 1803. 328.

a gyógyfürdő kápolnájában imádkoztak, VII. Ince pápa 100 napos búcsút engedélyezett 1405-ben. A Jászó melletti Debrődön található forrásról a *Magyar Simplicissmus* is megemlékezik. Amikor az ellenség a sziklás hegyre szorította vissza a királyt, és szomjaztak, akkor Szent László „lőháton ülve buzgón imádkozott, amikor a ló vele hirtelen a sziklának ugrott, s ettől mindjárt kibuggyant a víz, és mind a mai napig fennmaradt a fenséges forrás”. Ezen a helyen különösen is gazdagon él a nép hagyományában szent László csodája.¹⁰

Az ehhez hasonló történetek számtalan variációban élnek az egyes vidékeken. Hol a király imádságára, hol lovának patkója nyomán, amely vagy a földbe süllyedve vagy a patkó sziklához ütődve (pl. Mátraverebély) (ez is számtalan változatban: menekülés közben, vadászat közben, a sereg vagy a ló szomjúsága miatt, lova megbotlása miatt stb.), hol lándzsájával, kardjával (Magyarpeterd) vagy bárdjával érintve a sziklát, hol szorult helyzetben, hol már a győztes csata után szomjazva történik a csoda. Az említetteken kívül Kisvárdán, Vácszentlászlón, a dunántúli Bucsuszentlászlón, Somogyváron, Andocson, Rábagyarmaton, Pilisszentléleken, a délvidéki Temesgyarmaton, az erdélyi Királykútján, Nyárádszentlászlón, Marosvécsen, Oroszhegyen, Pogányhavason, Gyergyóújfalun, a felvidéki Debrődön kívül, Erdőbényén, Gáboltón, Nyitrán, Bényben és még rengeteg más helyen él e szent Lászlónak tulajdonított csodás vízfakasztás emléke. Meglehetősen furcsa, nem éppen egyházas imádságot is feljegyeztek a néphagyományból: „Szent Lászlónak szent lova, szent lovának szent lába, szent lábának szent patkója, szent patkójának szent nyoma, könyörögj értünk!”¹¹

Ha a vízfakasztás ikonográfiáját tekintjük, a képi ábrázolások híven tükrözik az előbb vázolt sokszínűséget. Megállapíthatjuk, hogy a szent király ábrázolásmódjai közül a vízfakasztási jelenet talán a legkedveltebb. Míg a középkorban inkább a kerlési csata eseményeit, a kun vitézzel való küzdelmet és a magyar lány megszabadítását ábrázolták nagy gyakorisággal, szinte képregényszerű ciklusokat hagyva korunkra a templomok falain, később, a barokk kortól fogva különösen is egyértelműen a vízfakasztás csodája dominál oltárképeken és egyéb ábrázolásokon. A mai Magyarország területén ma mintegy 100 templom patrocíniuma Szent László. Pontos statisztikai adataim nincsenek, de ahogy tájékozódtam, túlnyomó többségük a vízfakasztás csodája közben ábrázolja a szent királyt. Ám ez a megjelenítés nem csak azokban a templomokban kedvelt, amelyekben Szent László a védőszent. Gyakran ábrázolják őt mellékoltárokon, falfreskókon, üvegfestményeken más templomokban is, és ezen esetekben is dominál a vízfakasztásra való utalás. Nyilvánvaló, hogy a viszonylag könnyű ábrázolási lehetőség miatt van így, nem kell több fázist egyetlen képen megjeleníteni, ugyanakkor mégis egy markáns jellegzetesség tárható a szemlélő elé. Akár egyalakos változatban, akár mellékszereplők sokaságával mind a szerényebb ecsetű vidéki festők, mind a kvalitásos művészek szívesen választották ezt a témát. A szobrok esetében nem jellemző ez az ábrázolás. Inkább csatabárdjával ábrázolják az álló Szent Lászlót, gyakran Szent István pandantjaként az oltárokon. Ha Szent István a koronáját, akkor Szent László esetleg rózsafüzéres kardját ajánlja fel a szüzanyának, mint a Győri Bazilika mellékoltárán is. Vagy István és Imre társaságában a „magyar háromkirályok” megfogalmazása gyakori, ahol az idős honalapító és ifjú, jóra fogékony fia mellett a tetterős középgenerációt képviseli.

A vízfakasztás legkorábbi ábrázolása tudomásunk szerint a Zalka-antifonálé sarokpántján látható, bár még ma sem teljesen eldöntött, hogy a pánt és a kódex időben hogyan vi-

10 *Magyar Zoltán* i. m. 75–76.

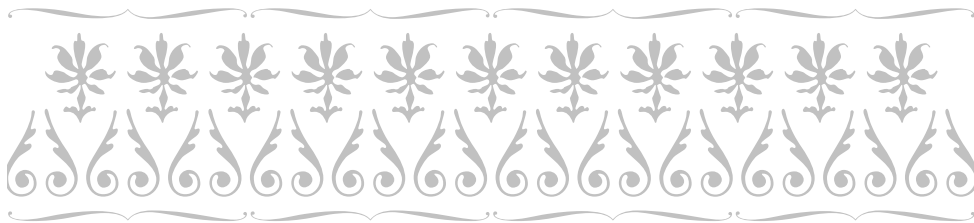
11 *Magyar Zoltán* i. m. 81–94.

Tiszta forrás buggyant ki a Szent László bárdja által érintett sziklából
(Gaal Mózes, 1900. 73.)

hatásával is. A király ezen tettének hite a nép körében jóval több annál, hogy ő emberei fizikai szükségleteire is tekintettel volt. A történet lényege, hogy az emberek testét és lelkét egyaránt megerősítő, különleges személy volt, aki a testi és lelki szárazságban élő népét az élő víz bőséges forrásával erősítette meg, alattvalóit egyaránt tette erős vitézé és erős lelkű kereszténnyé, hogy Illyés Gyula szavaival: *ne csak a kopjvetésben, hanem a keresztvetésben is élen járjanak*. Az ő szikla hite fakasztott a sziklából vizet, a szikla pedig Krisztus volt. *Ez az erősség adott erőt és kapaszkodót (s adjon ma is) a magyar népnek viharos történelme során!*¹³

Lukácsi Zoltán

12 Kiss Tamás–Szabó Béla–Székely Zoltán: A Szent László-herma 400 éve Győrött. Győr, 2007. 57.

13 A dolgozathoz mellékelt ábrák forrásai a következők. Tatát Péter rege kunyhója 7. sz. Pesten, 1857; Végházi: Szent László király. Népiratkák 65. Budapest, 1892; Gaal Mózes: Magyar hősök és királyok. I. Budapest, 1900.